

Kürdi'li Hicazkâr Makamı Seyri (1)

İstanbul Belediyesi Konservatuvarı (Darül-Elhan) Türk Musikisi Talebe Cemiyeti

Ahmet Şefik Gürmeriç

Usûlü : S o f y a n

[1904 - 1967]

Kürdi'li Hicazkâr Makamı

Kürdi makamı dizisinin, Rast perdesi üzerine göçürülmesiyle elde edilir.

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Güçlüsü: Gerdaniye perdesidir.(İkinci derecede Çargâh)

d) Yeden:Acem Aşiran perdesidir.

e) Donanım:Si,mi,lâ için küçük mücennep bemolü donanıma yazılır.

Kürdli Hicazkâr makamının genişlemesi, Gerdaniye üzerindeki Kürdi veya Hicaz Dörtlülere ile olur.

f) Asma Karar Perdeleri: Asma karar perdesi olarak en önemli perde ana dizinin ek yerindeki Çargâh perdesidir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu perde üzerinde Bûselik çeşnişiyle asma karar yapılır. Nevâ perdesi üzerinde Kürdi çeşnişiyle önemli asma kararlar yapılır.

Çok parlak ve renkli nağmelerin yapıldığı Kürdili Hicazkâr makamının seyri yapılırken, Gerdaniye üzerindeki Kürdi ve Hicaz'lı kalıplar bu makamın karakteristik özelliğidir. Dizinin diğer sesleri kullanılarak Neva'da Bayâtî'li kalış yapılır. Ana dizinin sesleri kullanılarak Kürdi Dörtlüsünün sesleri ile Rast perdesinde karar verilir.

Seyri:

İnici bir seyre sahip olan Kürdili Hicazkâr makamının seyrine ekseriya Tiz Durak (Gerdaniye) civarından başlanır. Hicazkâr makamı gibi başlayan eserler de çoğunluktadır. Hattâ Hicazkâr makamının bütün dizisi icra edilebilir. Nevâ'da Bayâtî makamı dizisi ve Çargâh perdesindeki Rast Beşlisinin sesleriyle meydana gelen Arazbar makamı seyri ile de başlayan Kürdili Hicazkâr eserler vardı.

Kaynak : Türk Musikisi Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri / İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

S o f y a n Usûlü

*) Dört zamanlıdır.

*) İki tane iki (2 +2 = 4) zamanın veya iki Nim Sofyân'ın birleşmesinden meydana gelmiştir.

*) 4/8'lik ve 4/4'lük iki mertebesi varsa da, 4/4'lük ikinci mertebe daha çok kullanılmıştır.

*) Pışrevlerde, İlâhîlerde, şarkılarda, türkülerde, oyun havalarında, kısaca özel usûl mecburiyeti olmayan hemen her formada kullanılmıştır

Sofyan D a r b Usûlü

1 . Darb :

(Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]

2 . Darb :

(Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

3 . Darb :

(Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]